

Plastik Ambalajda Çok Yeni Gelişmeler

İsa DOĞANLI
Endüstri Yük. Müh.

29.04.2019

2019'un Şubat ve Mart aylarında RISI'de (www.risiinfo.com) plastik ambalajlarla ilgili birkaç yazı çıktı. (Tam liste kaynakların ilk 7 maddesindedir. Satır sonlarındaki tarihler ise ilgili yazının RISI'deki yayın tarihidir.) Belki başkaları da vardır ama benim dikkatimi yalnızca bunlar çekti. Yazılar, çok açık bir şekilde plastik ambalaja karşı, plastik ambalaj kullanımını azaltma, geri toplama ve tekrar kullanma gibi hedefler içeriyor.

P&G (1) aralarında Pantene, Tide, Cascade ve Oral-B'nin de olduğu 11 en büyük markasının plastik ambalajlarını, toplayıp-geri kazanmak ve kullan-at ambalajı azaltmak amacıyla Loop ile bir anlaşma yapmış. Loop bir döngüsel e-ticaret platformu olarak, uluslararası geri dönüşüm lideri TerraCycle (www.terracycle.com) tarafından geliştirilmiş.

Loop, çevre performansını iyileştirmeyi hedefleyen, mevcut e-ticaret çözümlerine kıyasla standartları arttıran, bu amaçla ambalajları toplayıp, temizleyen, doldurup-tekrar kullanılmasını sağlayan dünyada ilk platformmuş. P&G, Loop'a katılan ilk tüketim ürünleri şirketi iken; Loop kullanılmış ambalajları tüketicilerin kapılarında toplamayı ta teklif ediyormuş.

Carrefour (2), Fransız Ekoloji Bakanlığı'nın hazırladığı "plastik kullanımını azaltma" amaçlı protokole imza koymuş. Önceden bu metini Danone, Unilever ve Nestle gibi pek çok tanınmış marka da imzalamış. Carrefour 2018'de başladığı bu kapsamdaki çalışmalarında 2025'e gelindiğinde her yıl 140 ton daha az plastik ambalaj malzemesi kullanmayı hedefliyormuş. Bu yıl peynirler için kullanılan polistiren kaplar karton ambalaja ve muzlar için kullanılan plastik torbalar/bantlar kağıda dönmek suretiyle 111 ve 23 ton plastik azalacaktı.

Bu sene plastik azaltma hedeflenen ürünlerden biri de salatalıktı. Ayrıca Carrefour balık, et, işlenmiş etler, peynir, hamur işleri ve meze reyonlarında çalışan elemanlarına, "müşteri kendi kabını getirirse kullanmasına yardımcı olun, istediğini evden getirilen kaba koyun" talimatı vermiş.

Nestle (3), Veolia (www.veolia.com) ile özellikle esnek plastikler başta olmak üzere kullandığı plastik ambalajların toplanması, tasnif edilmesi ve geri kazanılması konusunda bir işbirliği anlaşması yapmış. Anlaşma piroliz (8) dahil çeşitli geri kazanma teknolojilerinin araştırılmasını da kapsıyordu. Nestle, plastik su şişelerinde geri kazanılmış malzeme kullanımını %35'e ve tüm ambalaj malzemelerinde geri dönme oranını %15'e çıkarmayı hedefliyormuş.

Walmart (4), yıllık tedarikçi toplantısında, Walmart U.S. ve Sam's Club mağazalarında satılan 30 binden fazla mal için plastik atıkların azaltılması hedefleri koymuş. Bu mağazalarda satılan diğer markalı ürünleri üretenleri de plastik atıkları azaltmaları konusunda teşvik edecekti.

Walmart'ın kendi markalarını taşıyan ürün ambalajları için başlıca hedefleri şunlardı: 2025'e kadar %100 geri dönüşen, tekrar kullanılabilen veya endüstriyel olarak yok edilebilen ambalajlara geçilecek.

Bu ambalajların üretiminde 2025'e kadar en az %20 geri kazanılmış malzeme kullanılacak. 2022'ye kadar gıda ve tüketim ürünlerinin tümünde How2Recycle (www.how2recycle.info) etiketi olacak.

Plastik ambalajlar mümkün olduğunca azaltılacak, zaruri durumlarda minimum kullanılacak. Tedarikçilerle çalışarak, 2020'ye kadar PVC gibi geri kazanılamayan malzemeler ambalajlardan elimine edilecek.

Tesco (5), ambalaj atıklarını azaltmak üzere, meyve ve sebzelerdeki iç ambalajları (torba, kase vs) azaltma/sıfırlama denemesine başlamış. İngiltere'nin Watford ve Swindon'daki Extra mağazalarında başlayan deneme; elma, soğan, mantar, biber, muz ve avakado başta olmak üzere 45 ayrı yaş meyve ve sebzede plastik ambalajların komple kaldırılmasını hedefliyormuş. Bu çalışmalar geçen yıl Tesco tarafından açıklanan, 2025'e kadar, bütün ambalajların tamamen geri kazanılabilir olması programı doğrultusunda yapılmış.

Diageo, Unilever, Coca-Cola ve Nestle (6), Afrika Plastik Geri Dönüşüm Birliği'ni kurmuş. Şirketler, Afrika'da plastik ambalajın alternatifi bulunana kadar gerekli olduğunu ama plastik atık tehlikesine karşı bu birliğin; plastik ambalajları toplama, temizleme, tekrar kullanma ve geri dönüştürme gayretlerini destekleyeceğini ve çeşitli paydaşların katılımıyla geliştireceğini ifade etmiş.

Avrupa Parlamentosu (7) 2021'den itibaren tek kullanımlık plastik ürünlerin kullanımını yasaklamış.

Plastikten yapılmış şu ürünler yasak kapsamındaymış:

Tek kullanımlık çatal, kaşık, bıçak, yemek çubukları

Tek kullanımlık tabaklar

Plastik hasırlar

Kulak çubuğu plastikleri

Balon çubukları

Oxo-degradable plastikler (ısı veya UV ile parçalananlar) (9)

Plastik gıda kutuları/kaseleri

Polistiren bardaklar

Yasa plastik şişelerle ilgili kısıtlamalar da getirmiş:

2029'a ulaşıldığında, yıllık kullanılan plastik şişelerin %90'ı geri toplanıyor olacak.

Plastik şişe üretiminde 2025'de %25 ve 2030'da %30 geri kazanılmış malzeme kullanılacak.

Yazıları bir arada değerlendirdiğimde:

Plastik ambalaj malzemelerinde bir anda komple kurtulmak mümkün değil. Yukarıdaki markalar bu nedenle 2025 yılında gerçekten yol almış olmayı hedefliyor. Türkiye olarak biz de benzeri hedefleri ortaya koymalı ve plastik sektörünün yeniden yapılanmasına yardımcı olmalıyız.

Kısa zamanda hedef koyup ilgili yasal düzenlemeleri sıkılaştırmazsak, Avrupa'dan çok sayıda plastik üreticisinin fabrikalarını ülkemize taşıdığını göreceğiz.

Plastik atıkların ithalatı da önemli bir husus. Geçtiğimiz aylarda ülkemizin İngiltere'den plastik çöp ithal ettiği yönünde ve bunun aksine gelen atıkların endüstriyel olarak yok edildiği de iddia eden haberleri okuduk. Ben bazı cin fikirli, kötü niyetli insanların olabileceğini ve yasal boşluklardan para kazanmak isteyebileceklerini düşünüyorum. Prensip olarak her türlü atık ithalatının yasaklanmasını ve içerideki atıklarımızın toplanmasını ve eğer söylenildiği gibi yok ediliyorsa önce kendi plastik atıklarımızın yok edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Kaynaklar:

1. P&G introduces reusable, refillable packaging for 11 brands, 1 Şubat 2019.
2. Carrefour signs pact to phase out plastic packaging by 2025, 25 Şubat 2019.
3. Veolia and Nestle agree on recycling cooperation, 21 Mart 2019.
4. Walmart announces new plastic packaging waste reduction commitments, 21 Mart 2019.
5. Tesco begins plastic-free trial for selection of fruit and veg, 27 Mart 2019.
6. Diageo, Unilever, Coca-Cola & Nestle launch Africa Plastics Recycling Alliance, 27 Mart 2019.
7. European Parliament approves new law to ban certain single-use plastic products by 2021, 28 Mart 2019.
8. <http://www.enoven.com.tr/teknolojilerimiz/piroliz-nedir/>
9. Oxo-degradable plastiklerin gerçekte yok olmadığını anlatan bir çalışma şuradan okunabilir: <https://www.naturbag.com/case-study-compostable-vs-oxo-degradable>